

The logo consists of the letters 'KT' in a bold, white, sans-serif font, centered within a solid orange square. The background of the slide features a top-down view of a wooden spiral staircase with light-colored wood and a dark metal handrail, set against a light-colored tiled floor.

KT

KT:n ajankohtaistiedustelu 2024

Henkilöstöön kohdistuvat säästöpaineeet kasvussa kunnissa ja hyvinvointialueilla

- Henkilöstöön kohdistuvat sopeutustoimet kasvoivat vuonna 2024 odotetusti verrattuna vuoteen 2023 sekä kunnissa että hyvinvointialueilla.
- Vuodelle 2025 tahti kiristyy entisestään, erityisesti hyvinvointialueilla.
- Vuonna 2024 irtisanomisia oli eniten sitten 1990-luvun laman. Lomautuksien odotetaan nousevan vuonna 2025 lähes korona-ajan tasolle.

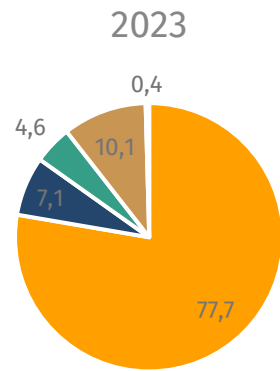
KT:n ajankohtaistiedustelu

- Tiedustelussa selvitettiin:
  - Henkilöstöön kohdistuneita sopeutustoimia vuonna 2024.
  - Arvio henkilöstöön kohdistuvista sopeutustoimista vuonna 2025.
  - Vuoden 2025 palvelujen järjestämistä haastavia tekijöitä.
  - Taloudellisia näkymiä.
- Tiedustelu lähetettiin marraskuun 2024 lopussa kaikkiin Manner-Suomen kuntiin ja kuntayhtymiin, sekä hyvinvointialueille ja KT:n yritysjäsenille.
- Tiedusteluun vastasi helmikuun 2025 alkuun mennessä 207 kuntaa ja kuntayhtymää, 23 hyvinvointialuetta ja hyvinvointiyhtymää sekä 42 yritysäsentä.
- Tässä raportoidaan kuntaorganisaatioiden ja hyvinvointialueiden tulokset, joiden osalta vastaajat kattoivat 76 % kuntien ja 97% hyvinvointialueiden henkilöstöstä.

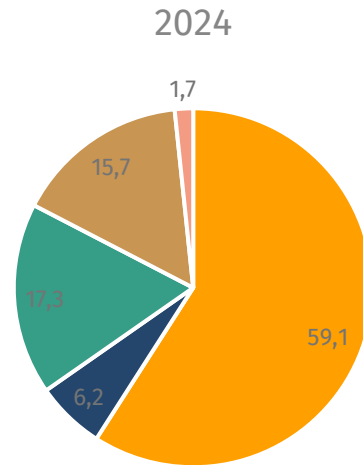

Sopeutustoimet vuosina 2023–2025

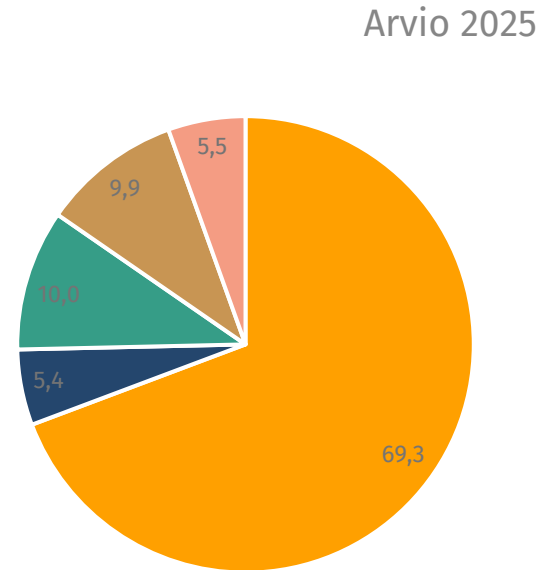
(prosenttia kokonaissästöistä)

Säästö yhteensä 1,0 %
n. 241 miljoonaa euroa

Säästö yhteensä 1,4 %
n. 345 miljoonaa euroa

Säästö yhteensä 1,7 %
n. 415 miljoonaa euroa

- Muut säästötoimenpiteet *)
- Säästötarkoituksessa pidettävät palkattomat vapaat
- Taloudellisista syistä johtuvat irtisanomiset
- Lomarahen vapaaksi vaihtosopimukset
- Taloudellisista syistä johtuvat lomautukset

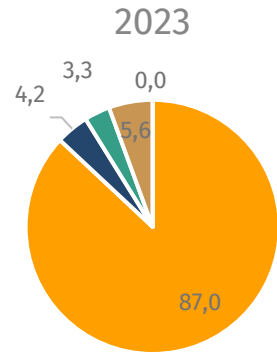
*Muut säästötoimenpiteet,
ks. Dia 6.

	2023	2024	arvio 2025
Kunnat	122 000 000	148 000 000	166 000 000
Hyvinvointialueet	119 000 000	197 000 000	249 000 000
Yhteensä	241 000 000	345 000 000	415 000 000

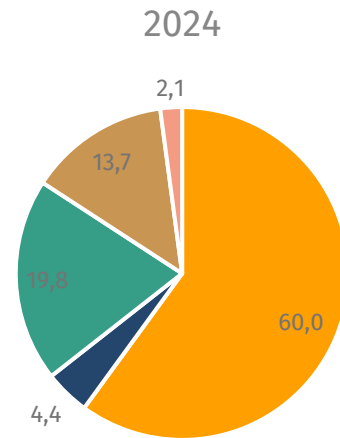

Sopeutustoimet vuosina 2023–2025 hyvinvointialueilla

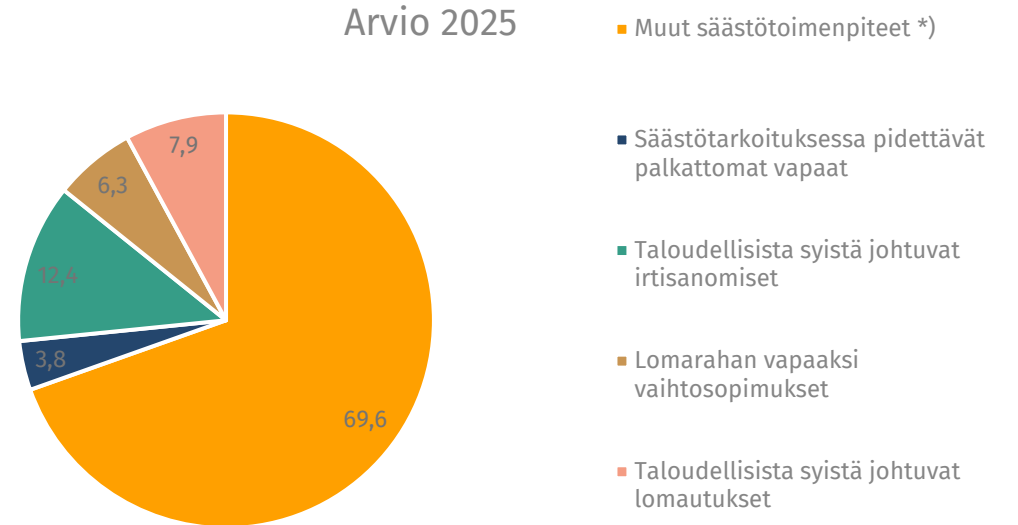
(prosenttia kokonaissästöistä)

Säästö yhteensä 0,9 %
n. 119 miljoonaa euroa

Säästö yhteensä 1,4 %
n. 197 miljoonaa euroa

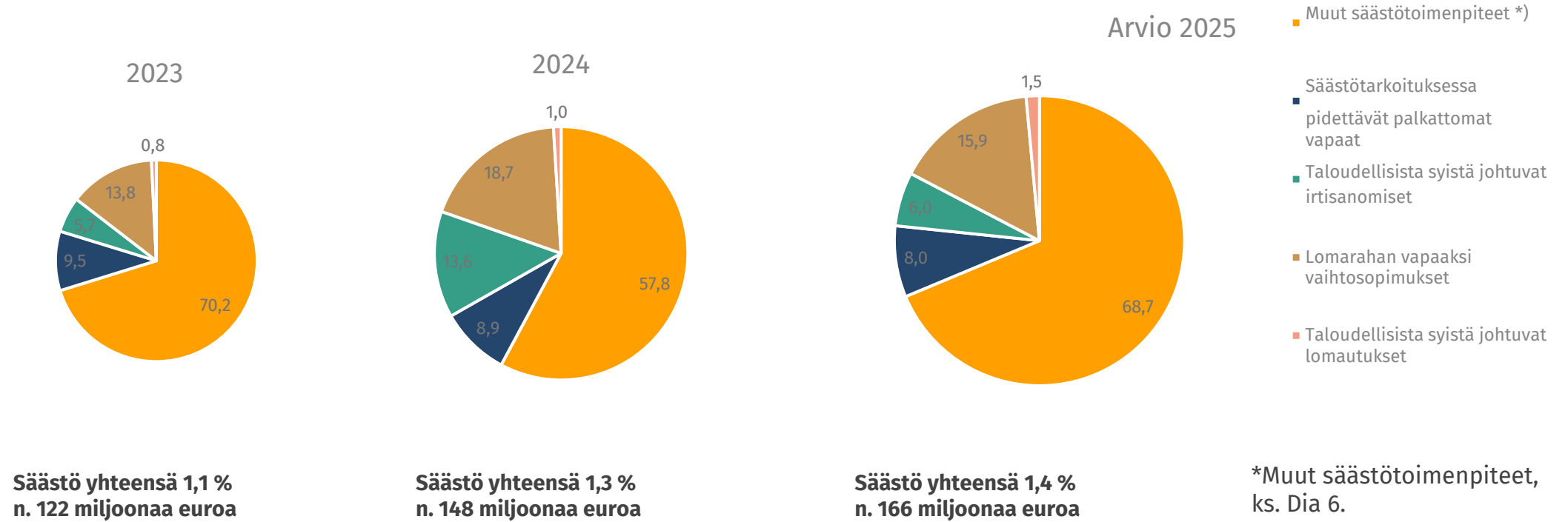
Säästö yhteensä 1,8 %
n. 249 miljoonaa euroa

*Muut säästötoimenpiteet,
ks. Dia 6.

Sopeutustoimet vuosina 2023–2025 kunnissa

(prosenttia kokonaissästöistä)

Muut säästötoimenpiteet vuonna 2024

Vastaukset painotettu henkilöstömäärillä

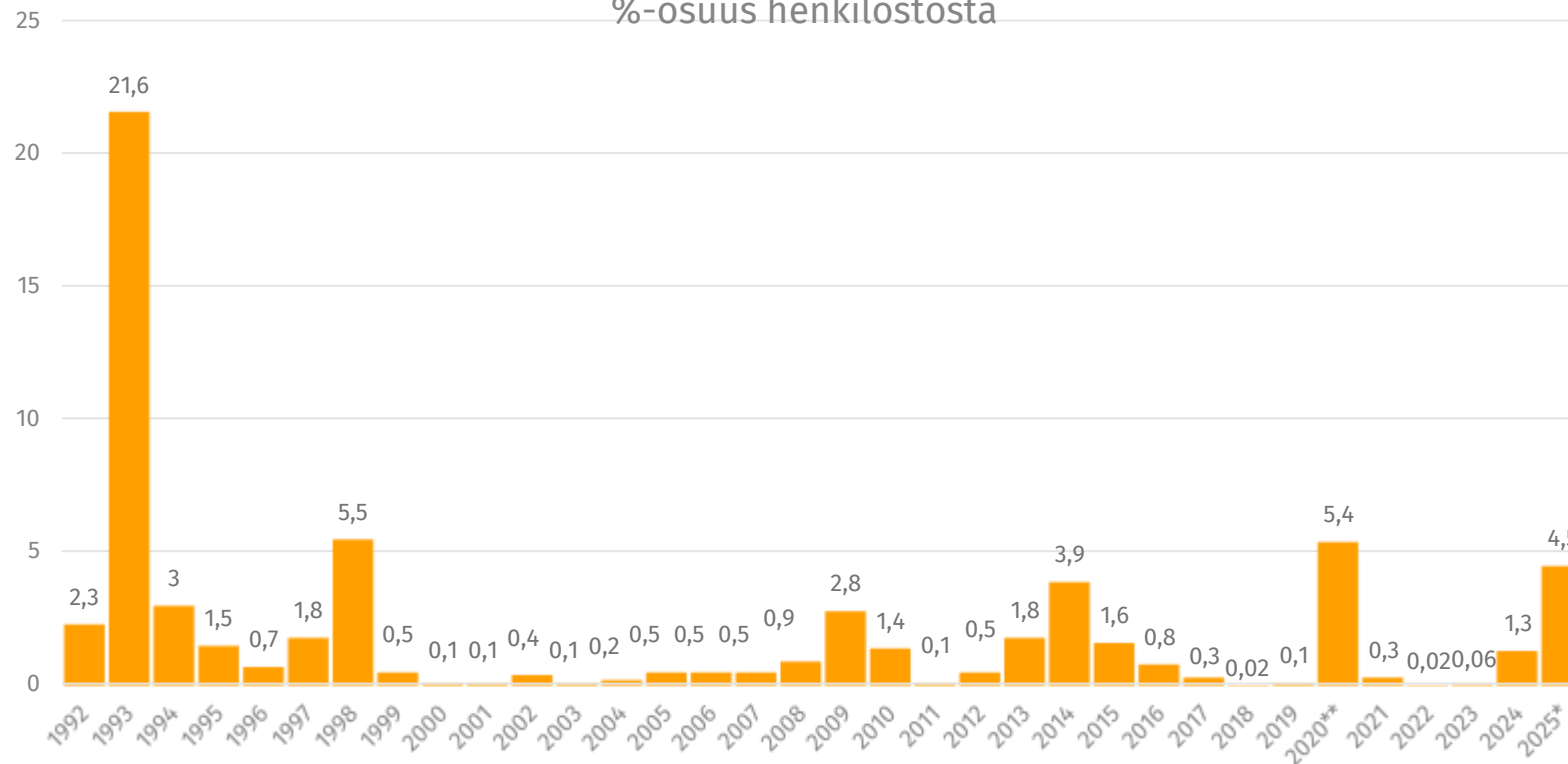
Säästökeino	Kunnat, %	Hyvinvointialueet,%	Yhteensä, %
Töiden uudelleen järjestelyt, uudet toimintatavat ja muu toiminnan tehostaminen	86	93	90
Luonnollisen poistuman hyödyntäminen/toimien ja virkojen täyttämättä jättäminen	69	89	81
Sijaisten ja määräaikaisten käytön vähentäminen.	63	81	74
Täyttölupamenettely/vaikeutettu rekrytointimenettely	60	81	72
Ostopalvelu- ja vuokratyövoiman käytön vähentäminen	26	98	67
Palvelujen ja toimintojen supistaminen	28	82	58
Sairauspoissaolokustannusten ja/tai työkyvyttömyyseläkemaksujen (TKE-maksujen) vähentäminen	55	57	56
Valtakunnallisten sopimusten tasoa parempia palvelussuhteen ehtoja koskevien paikallisten sopimusten purkaminen	1	63	36
Henkilöstöetuuksien karsiminen	15	36	27
Toimintoja ulkoistettu/yhtiötetty	17	29	24
Säästösyistä osa-aikaistaminen	8	22	16
Seutuyhteistyö	15	0	7
Ostopalvelu- ja vuokratyövoiman lisääminen	4	3	3
Palkanalennussopimukset	0	0	0

- Prosentti kuvaa organisaatioiden osuutta, joissa kyseinen toimenpide on käytössä. Vastaukset on painotettu henkilöstömäärillä.

Lomautukset taloudellisista syistä paikallishallinnossa vuosina 1992–2025, %-osuus henkilöstöstä (painottamaton aikasarja)

Lomautukset taloudellisista syistä paikallishallinnossa vuosina 1992–2025, %-osuus henkilöstöstä

Kunnissa:

2024: 0,4 (n. 900 henkilöä)
2025: 1,1 (n. 2 600 henkilöä)

Hyvinvointialueilla:

2024: 2,0 (n. 4 500 henkilöä)
2025: 7,0 (n. 15 900 henkilöä)

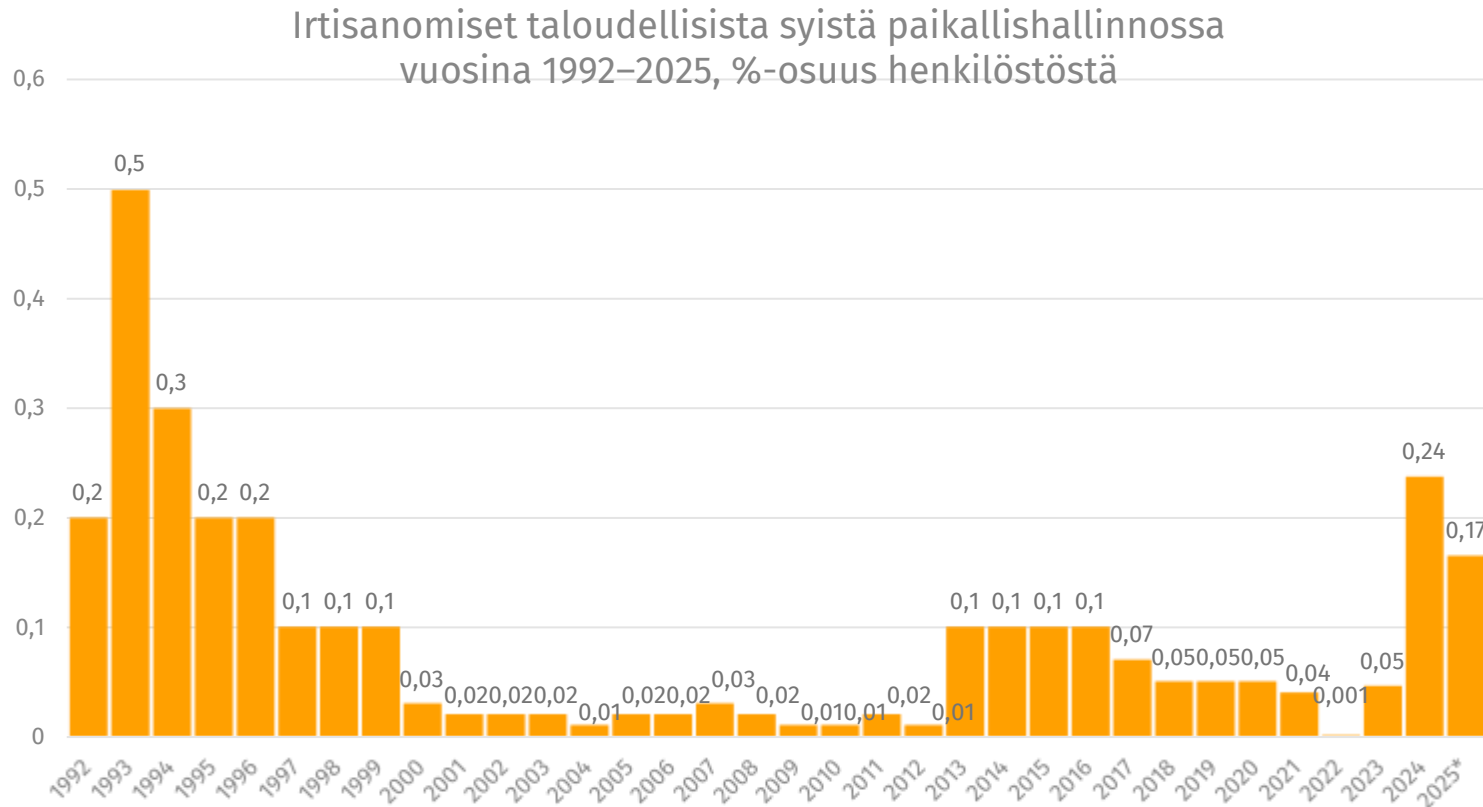
***) 2,4 % henkilöstöstä: Taloudellisista syistä johtuvat lomautukset ilman koronasta johtuvia toiminnallisia lomautuksia.
2,1 % henkilöstöstä: Koronaepidemiasta johtuvat toiminnalliset lomautukset
0,9 % henkilöstöstä: Koronaepidemiasta johtuvat palkanmaksun keskeytykset
Yhteensä 5,4 % henkilöstöstä

*) arvio

Irtisanomiset taloudellisista syistä paikallishallinnossa vuosina 1992–2025, %-osuus henkilöstöstä (painottamaton aikasarja)

*) arvio

Kunnat:

2024: 0,18 (n. 380 henkilöä)
2025: 0,09 (n. 190 henkilöä)
Kohdistui vuonna 2024 mm. tukihenkilöstöön ja opettajiin.

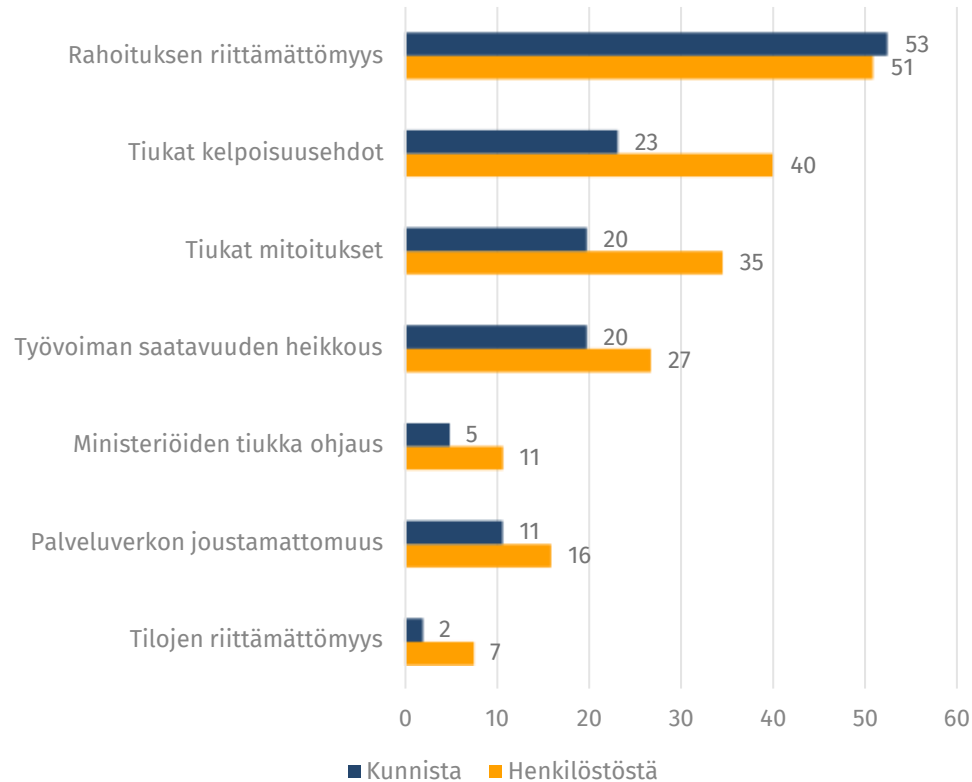
Hyvinvointialueet:

2024: 0,28 (n. 640 henkilöä)
2025: 0,22 (n. 510 henkilöä)
Kohdistui vuonna 2024 mm. hallintoon, johtoon, asiantuntijoihin mutta paikoin myös hoitohenkilöstöön.

Kuinka paljon seuraavat tekijät vaikeuttavat palvelujen järjestämistä arviointi mukaan vuonna 2025?

Melko paljon tai erittäin paljon vastanneiden osuus, %

Vastaajina kunnat ja kuntayhtymät N=207, henkilöstömäärä 165 000

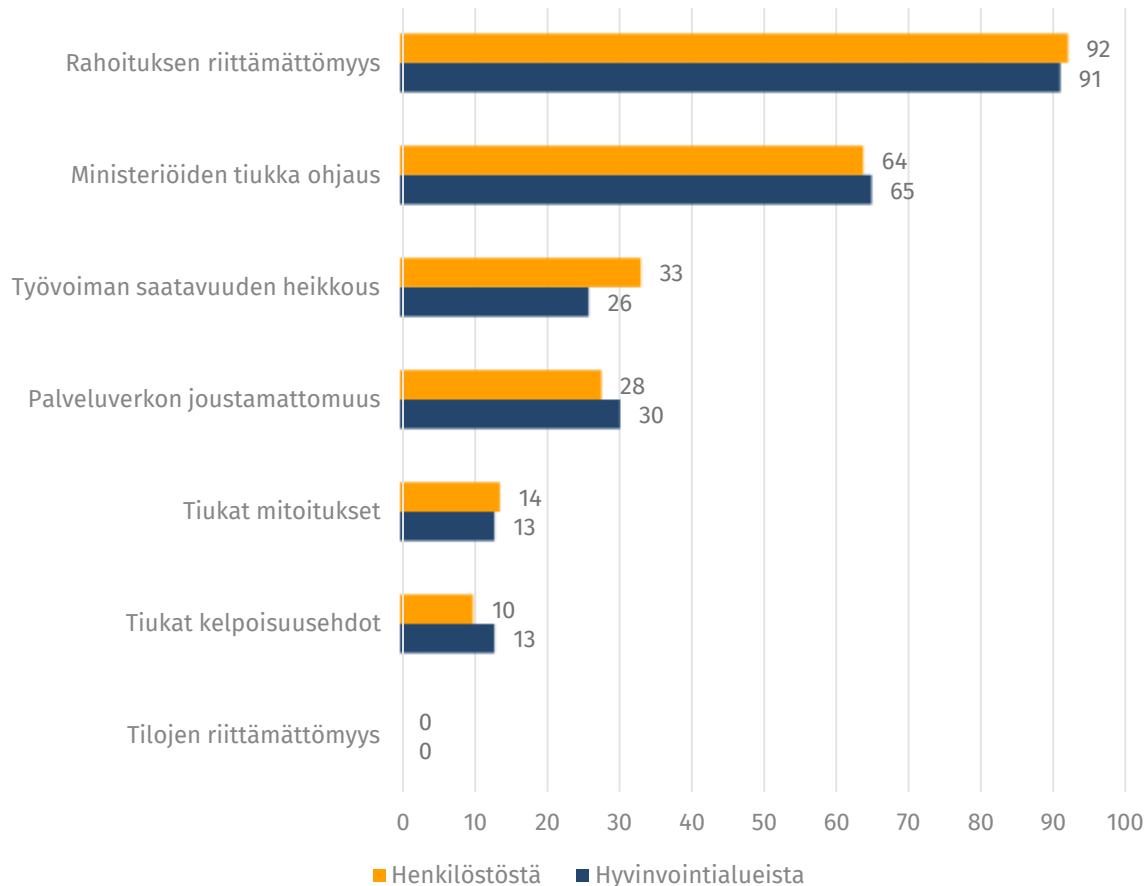

- Sininen palkki kuvaa osuutta kunnista, keltainen on painotettu henkilömäärän mukaan.
- Puolet kunnista arvioi rahoituksen riittämättömyyden vaikeuttavan palvelujen järjestämistä.
- 40 % henkilöstöstä on kunnissa, joissa tiukat kelpoisuusehdot vaikeuttaa paljon palvelujen järjestämistä. Suurilla työnantajilla haasteet ovat keskimääräistä suurempia.
- Tulokset samansuuntaisia kuin vuosi sitten.

Kuinka paljon seuraavat tekijät vaikeuttavat palvelujen järjestämistä arviointi mukaan vuonna 2025?

Melko paljon tai erittäin paljon vastanneiden osuus, %

Vastaajina hyvinvointialueet N=23, henkilöstömäärä 219 000

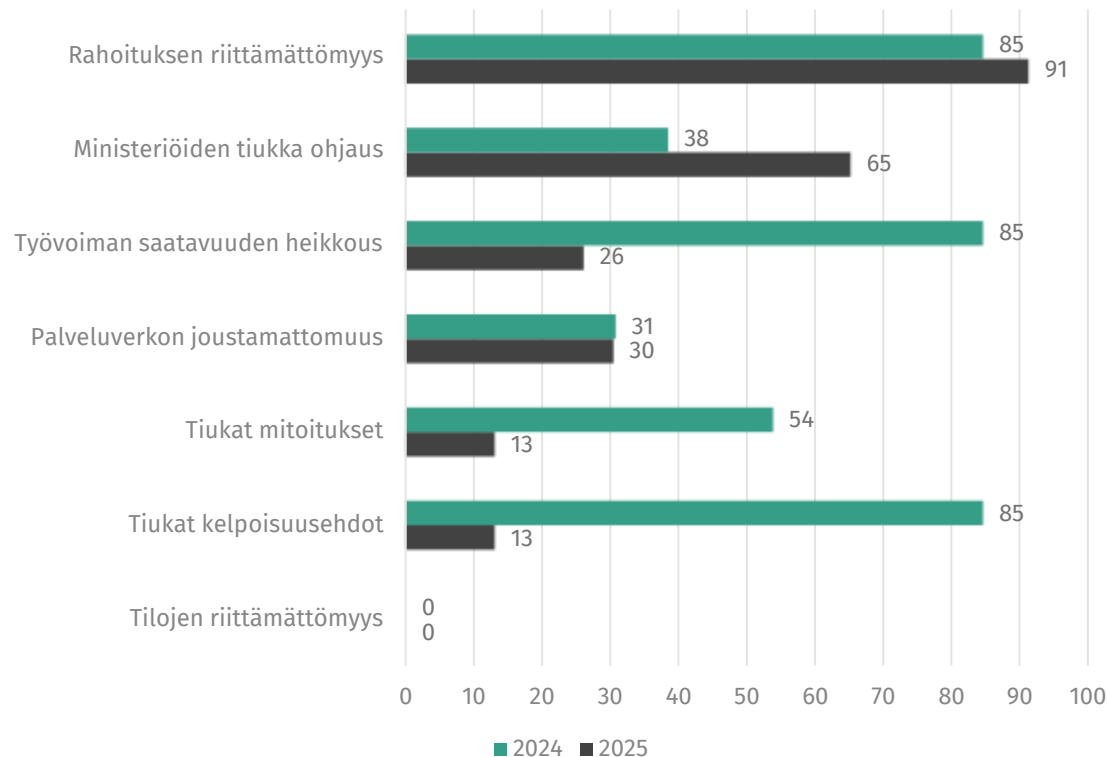

- Sininen palkki kuvaa osuutta hyvinvointialueista, keltainen on painotettu henkilömäärän mukaan.
- Hyvinvointialueilla suurin ongelma on riittämätön rahoitus
- Kaksi kolmasosaa kokee ministeriöiden tiukan ohjauksen vaikeuttavan palvelujen järjestämistä.
- Työvoiman saatavuuden haasteet ovat helpottaneet viime vuoteen verrattuna, mutta edelleen työvoimapula paikoin vaikeuttaa palveluiden järjestämistä.

Kuinka paljon seuraavat tekijät vaikeuttavat palvelujen järjestämistä arviointi mukaan? Vertailu vuodet 24 ja 25 hyvinvointialueilla

Melko paljon tai erittäin paljon vastanneiden osuus, %

- Hyvinvointialueilla suurimmaksi esteeksi palvelujen järjestämiselle koetaan edelleen riittämätön rahoitus.
- Kaksi kolmasosaa kokee ministeriöiden tiukan ohjauksen vaikeuttavan palvelujen järjestämistä. Osuus on kasvanut selvästi viime vuoteen verrattuna.
- Työvoiman saatavuuden haasteet ovat helpottaneet viime vuoteen verrattuna, samoin mitoituksien ja kelpoisuusehtojen täyttäminen.

Millä aiotte kattaa mahdollisia rahoituksen puutteita vuonna 2025?

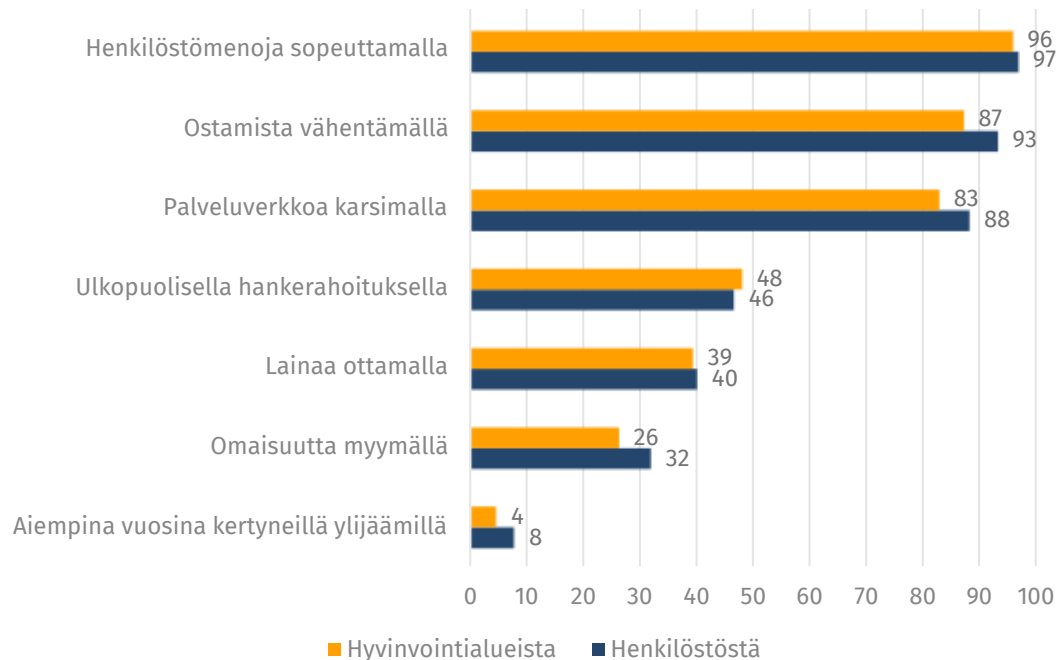
Vastaajina kunnat ja kuntayhtymät N=207, henkilöstömäärä 165 000

- Sininen palkki kuvaa osuutta kunnista, keltainen on painotettu henkilömäärän mukaan.
- Isommissa kunnissa otetaan lainaa ja usein niissä myös on selkeitä investointitarpeita.
- Kunnissa mahdollista myös nostaa verotuloja tai osinkotuloja.

Millä aiotte kattaa mahdollisia rahoituksen puutteita vuonna 2025?

Vastaajina hyvinvointialueet N=23, henkilöstömäärä 219 000

- Sininen palkki kuvaa osuutta hyvinvointialueista, keltainen on painotettu henkilömäärän mukaan.
- Henkilöstömenojen sopeutus on tärkein työkalu riittämättömän rahoituksen kanssa kamppaileville hyvinvointialueille.
- Henkilöstömenojen sopeutus on noussut ohi ostamisen vähentämisen ja palveluverkon karsimisen verrattuna edelliseen vuoteen, joita myös käyttävät lähes kaikki hyvinvointialueet.

Yhteistoimintaneuvottelut

Onko organisaatiossanne käyty/käynnissä/käynnistymässä yhteistoimintaneuvottelut TALOUDELLISISTA johtuvista syistä tavoitteena henkilöstömenojen sopeuttamistoimenpiteet?

	Kuntaorganisaatiot, %	Hyvinvointialueet,%
On vuonna 2024 taloudellisista syistä johtuen	19	35
On suunnitteilla vuodelle 2025 taloudellisista syistä johtuen	8	4
On vuonna 2024 ja suunnitteilla vuodelle 2025 taloudellisista syistä johtuen	5	52
Ei ole	68	9

Organisaatioiden lukumäärä, joissa	Kuntaorganisaatiot	Hyvinvointialueet
Sovittu paikallisella työ- ja virkaehtosopimuksella henkilöstömenosäästöistä	4	1
Työnantaja käynnistänyt/käynnistämässä neuvotteluja paikallisesta työ- ja virkaehtosopimuksesta henkilöstömenosäästöistä	10	6
Työnantaja esittänyt paikallista sopimusta henkilöstömenosäästöistä, mutta osa tai kaikki henkilöstöjärjestöt kieltäytyvät	1	2

Budjetti vuodelle 2025 ja talouden tasapainotusohjelma

Onko vuoden 2025 talousarvio lähtökohtaisesti?

	Alijäämäinen, %	Tasapainossa, %	Ylijäämäinen, %
Kunnat / Kuntayhtymät	54	30	16
Hyvinvointialueet	39	22	39

Edellisenä vuonna 92% hyvinvointialueista laati alijäämäisen budjetin. Vuonna 2025 tilannetta helpottaa vuoden 2023 alijäämää vastaava jälkikäteistarkistus.

Onko organisaatiossanne tehty useampivuotinen talouden tasapainottamisohjelma?

	Kyllä, %	On suunnitteilla, %	Ei, %
Kunnat / Kuntayhtymät	42	15	43
Hyvinvointialueet	96	4	0

Millaiset ovat talousnäköymänne vuosille 2025–2027?

Kuntien talousnäköymissä on vaihtelua. Osalla tilanne on hyvä tai kohtuullinen, monella kuitenkin vaikea, ja sopeutuksesta huolimatta näköpiirissä on paljon epävarmuustekijöitä.

- *"Taloustilanne on kireä mutta sopeuttamistoimilla talous saadaan pidettyä tasapainossa, mikäli uusia leikkauksia ei tule."*
- *"Kohtalainen, joskin haasteita voi olla. Heikkenevä taloustilanne, valtionosuusuudistus haastaa tilannetta entisestään. Kunnan väkiluku kasvaa, joka haastaa palveluverkkoa, jota ei ole saatu supistettua poliittisella tasolla ja aiheuttaa kustannuksia."*
- *"Mikäli talouden tasapainotusohjelma viedään läpi ja henkilötyövuosia saadaan vähennettyä suunnitellusti, talousnäköymät ovat kohtuulliset, jopa hyvät. Tämä johtuu siitä, että korkeat ja voimakkaasti kasvaneet käyttötalouksien menot ovat kunnan talouden merkittävin ongelma. Tase ja rahaksi muutettava omaisuus ovat kunnossa ja antaa muutaman vuoden aikaa tehdä sopeutustoimenpiteitä. Mikäli talouden tasapainottamista ei viedä suunnitellusti loppuun, näköymät ovat heikot: käyttötalous heikkenee nopeasti ja alkaa syödä tasetta entistä nopeammin."*
- *"Löysässä hirressä odotetaan valtionosuusuudistusta ja palkankorotusratkaisua. Odotettavissa on talouden jatkuvaa sopeuttamista. Asukasluku vähenee vuosittain."*
- *"Talouden odotetaan kääntyvän ylijäämäiseksi vuonna 2026 toiminnan tehostamisen sekä verotulojen positiivisen kehityksen ansiosta."*
- *"Talousarvion suunnitelmavuosille ennakoitaan maltillista alijäämää, mutta yleisen taloudellisen tilanteen kehitys vaikuttaa merkittävästi tuloksen kehittymiseen. Eryityisesti verotulojen ennakointi on haastavaa."*
- *"Lievästi positiiviset, joskin valtionosuusuudistus vähentää ennakoitavuutta"*

Millaiset ovat talousnäkömännne vuosille 2025–2027?

Hyvinvointialueiden talousnäkömät ovat haasteelliset ja vaikeat:

- *”Heikot, kertynyttä alijäämää tuskin pystytään kattamaan”*
- *”Rahoitus on haasteellinen, koska valtion antama yleiskatteellinen rahoitus ei riitä kattamaan toimintakuluja. Alueen ikärakenne painottaa kalliimpien palvelujen tuottamiseen palvelutarpeen ollessa tässä kohderyhmässä suuri. Lakisääteisissä palveluissa ei ole mahdollista rajata kustannuksia.”*
- *”Taloudellinen tilanne tulee olemaan tiukka. Syinä 2023 alkanut ja edelleen jatkuva palkkakehitys (sopimusratkaisut), ostopalveluiden kustannuskehitys (erityisesti asumisen palvelut) ja valtion rahoituksen jälkijättöisyys. Saman aikaisesti palvelutarve alueellamme kasvaa väestön ikääntyessä.”*
- *”Säästöjen vaikutus alkaa vähitellen realisoitua. Vuoden 2024 lopulla tehdyt palveluverkkomuutokset lisäävät säästöjen syntymistä. Taloustilanteen arvioidaan vähitellen alkavan helpottaa kohti vuotta 2027.”*
- *”Talouden tasapainottamistoimien sekä rahoituksen jälkikäteistarkistuksen vuoksi tavoittelemme saavamme taloutemme tasapainoon ja kertyneen alijäämän katettua vuoden 2026 loppuun mennessä.”*

Talouden tasapainottamisohjelmat osa pitkäjänteisen talouden suunnittelua

- Kunnissa ja kuntayhtymissä on perinteisesti pyritty pysyvään ja pitkäjänteiseen kustannusten hallintaan.
- Tarkka taloudenpito ja siihen liittyvät sopeutustoimet ovat osa tavoitteellista, tuottavuuteen pyrkivää taloudenhoitoa.
- Kunnissa epävarmuutta aiheuttaa valtionosuuksien uudistaminen, jotka tuovat sopeuttamistarpeita moneen kuntaan.
- Kunnat ovat hyvin erilaisessa asemassa niin väestörakenteen kuin taloudellisen tilanteen näkökulmista.
- Hyvinvointialueilla on voimakkaita tarpeita sopeuttaa taloutta.
- Suuria haasteita hyvinvointialueilla aiheuttaa rahoituksen riittämättömyys lähtötilanteessa ja palvelutarpeiden sekä menojen kasvu rahoituksen kasvua nopeammin.
- Alijäämien kattamisvelvoite edellyttää merkittäviä säästöjä.
- Paikallishallinnossa on käynnissä monia henkilöstömenoja karsivia toimenpiteitä, toiminnan tehostamista ja uudelleen organisoimista sekä muita tuloksellisuutta parantavia toimenpiteitä.